

SPOLJNA TRGOVINA

Izvori i metode prikupljanja podataka

Izvor podataka za statistiku spoljne trgovine je Jedinstvena Carinska Isprava o izvozu i uvozu robe, koju prilikom carinjenja robe, u ime preduzeća, podnose carinarnicama špediterska preduzeća koja imaju dispoziciju carinskog obveznika.

Uprava za statistiku – MONSTAT mjesečno preuzima spoljno-trgovinske podatke od Uprave Carina Crne Gore i dalje ih statistički obrađuje.

Obuhvatnost

Pri izvozu obuhvata se sva roba koja potiče iz domaće odnosno proizvodnje iz unutrašnjeg robnog prometa uključujući i tzv. nacionalizovanu robu (roba koja je bila uvezena i ocarinjena, pa se u neprijemljenom ili doradjenom stanju izvozi kao roba porijekla Crne Gore na strano tržište. Uvoz obuhvata svu robu uvezenu iz inostranstva koja je ocarinjena i puštena u unutrašnji promet u cilju reprodukcije, investicija ili široke potrošnje. Uključene su i isporuke raznih dobrotvornih organizacija i privatne poklon pošiljke.

Statistika spoljne trgovine se obrađuje i publikuje po specijalnom sistemu trgovine.

Definicije

Vrijednost robe u spoljnoj trgovini iskazana je na osnovu cijena koje su postigla preduzeća prilikom sklapanja ugovora. Sve vrijednosti obračunate su na bazi pariteta franko granica: FOB-cijene za izvoz, CIF-cijene za uvoz. Statistička vrijednost robe koja se izvozi jeste fakturna vrijednost robe. Statistička vrijednost robe koja se uvozi jeste vrijednost koja predstavlja carinsku osnovicu. Podaci o vrijednosti su obračunati po tekućim kursovima koji se primjenjuju za utvrđivanje carinske osnovice. Po tekućim kursovima koji se primjenjuju za utvrđivanje carinske osnovice takođe je izvršen obračun troškova transporta, osiguranja, pretovara i sl. koji se plaćaju u stranoj valuti.

Klasifikacija izvoza i uvoza robe u spoljnoj trgovini vrši se prema Nomenklaturi statistike spoljne trgovine, koja se bazira na Standardnoj međunarodnoj trgovinskoj klasifikaciji OUN, revizija 1, za podatke zaključno sa 1987. godinom. U 2006. godini izvršena je revizija Nomenklature statistike spoljne trgovine koja se zasniva na Standardnoj međunarodnoj trgovinskoj klasifikaciji, revizija 4. Registracija podataka spoljne trgovine po zemljama vrši se po principu zemlje odredišta kod izvoza i zemlje porijekla kod uvoza. To znači da se pri izvozu registruje zemlja u kojoj se roba troši ili dalje obrađuje, a pri uvozu ona zemlja u kojoj je roba proizvodnjom dovedena u stanje u kome se uvozi.

Statistika spoljne trgovine se temelji na Zakonu o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike Crne Gore (Službeni list, broj 18/12 i 47/19); Sporazumu o međusobnoj saradnji Uprave za statistiku i Uprave carina Crne Gore od 22.06.2004. godine (Aneks II od 20.01.2009. godine); Carinskim zakonima (Sl. list br. 7/2002, 38/2002, 72/2002, 21/2003, 29/2005, 66/2006 i 21/2008) i Pravilniku o obliku, sadržaju, načinu podnošenja i popunjavanja carinske deklaracije i zbirne prijave (Sl.list, broj 03/2003 i 08/2007) i niz drugih uputstava.

Metodologija ove statistike temelji se na preporukama statističkog ureda UN i EU, a objavljuje se u sljedećim publikacijama:

Statistics on the Trading of Goods, Users Guide, EUROSTAT

International Merchandise Trade Statistics Concepts and Definitions 2010.

EXTERNAL TRADE

Sources and methods of data collection

Data source for external trade statistics is Single Administrative Document on import and export of goods, submitted, on behalf of enterprises, by shipping agents having the disposition of Custom tributary.

Statistical Office of Montenegro – MONSTAT takes over import-export trade data from Customs Administration of Montenegro each month and performs further data processing.

Coverage

Export covers all goods of domestic i.e. internal production origin, including so-called nationalized merchandise, (imported goods cleared through the customs, and unchanged exported as goods of Montenegro origin). Import covers all merchandise imported, cleared through the customs, and put on domestic market for reproduction, investment or consumption purposes. Deliveries of various charity organizations and private gifts are also included.

External trade statistics use special trade system for processing and publishing data.

Definitions

Value of goods in external trade statistics is shown on the basis of prices fixed by organizations and enterprises by contractual stipulation. All values have been computed on the basis of parity free on border, i.e. F.O.B. prices regarding export and C.I.F. prices regarding import. Statistical value of goods being exported is the invoice value of goods. Statistical value of goods being imported is the value representing customs base. Data on values are computed on the basis of exchange rates applied for establishing customs base. Costs of transportation, insurance and reloading, etc. paid in foreign currency have been calculated at current exchange rates applied for establishing customs base.

Classification of importation and exportation of goods in external trade was done according to the Nomenclature of the External Trade Statistics based on the Standard International Trade Classification of OUN, Rev.1 for the data for 1987 inclusive. In 2006, Nomenclature of the External Trade Statistics was revised according to SITC, Revision 4. Registration of external trade data by countries is carried out according to principle of destination country for the export and origin country for the import. It means that, in case of export, registered is the country in which goods are consumed or further processed, and in case of import - the country where the goods have been produced in the condition in which they have been imported.

External trade statistics base on the Law on official statistics and official statistics system of Montenegro (Official Gazette no18/12); Protocol of mutual cooperation in field of statistics of external trade statistics from 22.06.2006 (Annex II from 20.01. 2009.); Customs Laws (Official Gazzette No7/2002, 38/2002, 72/2002, 21/2003, 29/2005, 66/2006 i 21/2008) and Rulebook on Amendments and Supplements to Format, Content, Reporting, and Fulfilling of Customs Declarations and Collective Registration (Official Gazzette No. 03/2003 i 08/2007).

The methodology for this statistics is based on recommendations of EU and UN Statistical Office. It is published in the following publications:

Statistics on the Trading of Goods, Users Guide, EUROSTAT

International Merchandise Trade Statistics Concepts and Definitions 2010.

16 – 1. BILANS ROBNE RAZMJENE SA INOSTRANSTVOM

EXTERNAL TRADE BALANCE

hilj. EUR thous. EUR

	Vrijednost / Value					
	2016	2017	2018	2019	2020	
Ukupni izvoz	325 846	371 463	400 107	415 484	366 128	Total exports
Ukupan uvoz	2 061 688	2 303 503	2 553 580	2 600 771	2 105 170	Total import
Saldo robne razmjene	-1 735 842	-1 932 040	-2 153 473	-2 185 287	-1 739 042	Goods trade balance

16 – 2. ROBNA RAZMJENA CRNE GORE
SA ČLANICAMA CEFTETRADE OF GOODS BETWEEN MONTENEGRO
AND CEFTA MEMBER COUNTRIEShilj. EUR thous. EUR

	Izvoz / Exports			Uvoz / Imports			
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	
Ukupno	400 107	415 484	366 128	2 553 580	2 600 771	2 105 170	Total
Ukupno CEFTA	160 786	185 778	165 074	728 368	743 354	606 694	Total CEFTA
Učešće CEFTE u CG	40%	45%	45%	29%	29%	29%	Share of CEFTA in Montenegro
Republika Srbija	93 079	107 924	100 997	492 031	500 439	414 899	Republic of Serbia
Bosna i Hercegovina	30 906	29 807	22 364	155 563	163 196	119 352	Bosnia and Herzegovina
Albanija	12 925	13 255	12 969	42 921	42 599	39 726	Albania
Sjeverna Makedonija	6 818	5 405	5 117	31 181	30 601	25 708	North Macedonia
Kosovo	17 057	29 386	23 589	6 304	5 509	6 674	Kosovo
Moldavija	1	0	38	369	1 010	336	Moldavia

16 – 3. ZEMLJE SA NAJVEĆIM UČEŠĆEM U IZVOZU

COUNTRIES WITH THE LARGEST SHARE IN EXPORTS

hilj. EUR thous. EUR

	Izvoz / Exports				
	2017	2018	2019	2020	
Ukupno	371 463	400 107	415 484	366 128	Total
Republika Srbija	65 990	93 079	107 924	100 997	Republic of Serbia
Slovenija	19 983	28 168	25 422	35 832	Slovenia
Kosovo	22 630	17 057	29 386	23 589	Kosovo
Mađarska	31 683	46 145	44 958	22 513	Hungary
Bosna i Hercegovina	47 186	30 906	29 807	22 364	Bosnia and Herzegovina
Kina	6 450	14 010	17 413	22 136	China

16 – 4. ZEMLJE SA NAJVEĆIM UČEŠĆEM U UVOZU

COUNTRIES WITH THE LARGEST SHARE IN IMPORTS

hilj. EUR thous. EUR

	Uvoz / Imports				
	2017	2018	2019	2020	
Ukupno	2 303 503	2 553 580	2 600 771	2 105 170	Total
Republika Srbija	495 703	492 031	500 439	414 899	Republic of Serbia
Kina	221 419	256 624	221 954	218 000	China
Njemačka	196 101	234 584	244 169	204 073	Germany
Italija	168 716	189 977	185 023	134 557	Italy
Bosna i Hercegovina	151 954	155 563	163 196	119 352	Bosnia and Herzegovina
Hrvatska	131 135	152 898	150 642	114 963	Croatia

16 – 5. UVOZ ROBE PO ZEMLJAMA

IMPORT OF GOODS, BY COUNTRIES

hilj. EUR	thous. EUR				
	2017	2018	2019	2020	
UKUPNO	2 303 503	2 553 580	2 600 771	2 105 170	TOTAL
Evropa	1 924 530	2 105 118	2 195 644	1 723 134	Europe
Albanija	35 017	42 921	42 599	39 726	Albania
Austrija	42 911	44 637	47 094	41 068	Austria
Belgija-Luksemburg	12 963	12 612	18 345	18 144	Belgium – Luxembourg
Bosna i Hercegovina	151 954	155 563	163 196	119 352	Bosnia and Herzegovina
Bugarska	12 930	14 298	15 025	11 300	Bulgaria
Ujedinjeno Kraljevstvo	21 599	29 871	30 988	19 421	United Kingdom
Grčka	135 199	164 472	156 081	91 615	Greece
Danska	6 722	6 716	9 110	7 270	Denmark
Italija	168 716	189 977	185 023	134 557	Italy
Mađarska	21 027	19 261	24 110	21 879	Hungary
Njemačka	196 101	234 584	244 169	204 073	Germany
Slovenija	55 206	56 901	54 739	40 750	Slovenia
Republika Srbija	495 703	492 031	500 439	414 899	Republic of Serbia
Poljska	38 048	45 383	49 735	37 888	Poland
Sjeverna Makedonija	30 353	31 181	30 601	25 708	North Macedonia
Rumunija	30 935	42 126	34 361	21 640	Romania
Ruska Federacija	6 504	7 241	9 214	9 298	Russian Federation
Hrvatska	131 135	152 898	150 642	114 963	Croatia
Francuska	52 610	52 107	59 237	44 242	France
Holandija	36 790	40 270	42 769	39 661	Netherlands
Češka Republika	30 895	33 394	41 252	23 789	Czech Republic
Švajcarska	24 912	35 205	38 220	40 041	Switzerland
Švedska	19 002	24 526	15 694	12 854	Sweden
Španija	47 721	44 334	48 233	43 673	Spain
Turska	71 105	87 858	135 806	108 462	Turkey
Ostale zemlje	48 472	44 751	48 962	36 861	Other countries
Azija	327 442	365 646	341 052	316 025	Asia
Iran	375	654	572	551	Iran
Izrael	1 150	1 286	2 027	2 193	Israel
Indija	10 768	13 904	20 572	11 315	India
Indonezija	5 835	6 658	7 501	5 656	Indonesia
Japan	36 450	30 743	22 795	17 125	Japan
Kina	221 419	256 624	221 954	218 000	China
Koreja	10 504	14 564	13 132	11 412	Korea
Sirija	1	2	-	-	Syrian Arab Republic
Tajland	4 848	4 307	5 017	4 434	Thailand
Hong Kong	701	856	771	643	Hong Kong
Ostale zemlje	35 391	36 048	46 711	44 698	Other countries
Afrika	7 470	10 764	8 604	7 325	Africa
Alžir	234	986	2450	2 011	Algeria
Obala Slonovače	14	19	6	6	Ivory Coast
Egipat	1 410	1 904	1 851	2 154	Egypt
Etiopija	7	11	10	5	Ethiopia
Kenija	64	208	144	115	Kenia
Libijska Arapska Džamahirija	-	19	-	-	Libyan Arab Jamahiriya
Tunis	1 022	1 179	992	689	Tunis
Ostale zemlje	4 719	6 438	3 151	2 345	Other countries
Amerika	43 216	71 455	53 718	57 875	America
Kanada	1 525	1 465	1 707	3 167	Canada
Panama	42	55	57	22	Panama
SAD	17 708	47 928	25 488	31 955	USA
Argentina	2 621	2 515	2 575	1 587	Argentina
Brazil	9 466	7 715	9 787	8 372	Brazil
Ekvador	3 439	4 705	6 380	5 927	Ecuador
Kolumbija	2 082	1 259	928	618	Columbia
Peru	287	237	266	168	Peru
Djevičanska ostrva	4	-	-	-	The Virgin Islands
Ostale zemlje	6 042	5 576	6 530	6 060	Other countries
Australija i Okeanija	844	598	1 754	811	Australia and Oceania
Australija	459	325	1 088	465	Australia
Novi Zeland	369	248	612	337	New Zealand
Ostale zemlje	16	25	54	9	Other countries

16 – 6. IZVOZ ROBE PO ZEMLJAMA

EXPORT OF GOODS, BY COUNTRIES

hilj. EUR

thous. EUR

	2017	2018	2019	2020	
UKUPNO	371 463	400 107	415 484	366 128	TOTAL
Evropa	323 673	379 915	390 413	331 435	Europe
Albanija	10 944	12 925	13 255	12 969	Albania
Austrija	1 761	8 544	3 083	10 625	Austria
Belgija-Luksemburg	844	940	866	605	Belgium – Luxembourg
Bosna i Hercegovina	47 186	30 906	29 807	22 364	Bosnia and Herzegovina
Bugarska	2 317	3 066	1 673	458	Bulgaria
Ujedinjeno Kraljevstvo	5 369	7 259	6 403	3 346	United Kingdom
Grčka	115	4 274	2 064	4 340	Greece
Danska	899	3 503	1 822	748	Denmark
Italija	13 098	13 866	11 299	10 172	Italy
Mađarska	31 683	46 145	44 958	22 513	Hungary
Njemačka	9 315	12 999	15 484	17 279	Germany
Slovenija	19 983	28 168	25 422	35 832	Slovenia
Republika Srbija	65 990	93 079	107 924	100 997	Republic of Serbia
Poljska	15 250	17 540	13 755	12 086	Poland
Sjeverna Makedonija	5 741	6 818	5 405	5 117	North Macedonia
Rumunija	723	550	605	1 157	Romania
Ruska federacija	2 176	2 140	1 801	1 406	Russian Federation
Hrvatska	2 626	3 657	3 051	2 959	Croatia
Francuska	3 456	3 849	1 449	597	France
Holandija	1 641	2 571	2 363	2 186	Netherlands
Češka Republika	4 192	17 415	19 673	11 524	Czech Republic
Švajcarska	3 841	7 063	8 004	7 836	Switzerland
Švedska	3 269	3 466	3 149	2 368	Sweden
Španija	205	532	1 179	931	Spain
Turska	22 279	12 907	14 318	13 477	Turkey
Kipar	452	798	476	146	Cyprus
Ostale zemlje	48 318	34 935	51 125	27 399	Other countries
Azija	42 783	17 546	20 119	27 123	Asia
Gruzija	13	27	39	-	Georgia
Iran	-	-	-	-	Iran
Irak	43	1	-	-	Irak
Izrael	3	87	101	384	Israel
Indija	-	1	68	16	India
Indonezija	138	295	-	233	Indonesia
Japan	1 074	174	299	360	Japan
Kina	6 450	14 010	17 413	22 136	China
Koreja	2	6	239	298	Korea
Sirija	-	73	-	-	Syrian Arab Republic
Tajland	1	17	5	49	Thailand
Hong Kong	31 676	77	74	41	Hong Kong
Ostale zemlje	3 383	2 778	1 881	3 606	Other countries
Afrika	2 797	1 150	2 555	4 379	Africa
Alžir	-	1	-	-	Algeria
Obala Slonovače	-	-	-	15	Ivory Coast
Egipat	2 642	1 064	887	1 090	Egypt
Etiopija	-	-	-	558	Ethiopia
Libijska Arapska Džamahirija	-	74	1 053	1 504	Libyan Arab Jamahiriya
Mali	-	-	-	-	Mali
Tunis	-	1	-	-	Tunis
Ostale zemlje	155	10	615	1 212	Other countries
Amerika	2 111	922	2 260	3 097	America
Kanada	239	72	173	128	Canada
Panama	-	8	-	14	Panama
SAD	1 790	819	1 840	2 164	USA
Argentina	-	-	1	-	Argentina
Brazil	1	18	25	11	Brazil
Ekvador	-	-	-	-	Ecuador
Kolumbija	1	-	-	1	Columbia
Peru	3	-	-	-	Peru
Djevičanska ostrva	-	-	-	-	The Virgin Islands
Ostale zemlje	77	5	221	779	Other countries
Australija i Okeanija	100	573	137	93	Australia and Oceania
Australija	99	573	134	89	Australia
Novi Zeland	-	-	2	1	New Zealand
Ostale zemlje	1	-	1	3	Other countries

16 – 7. IZVOZ I UVOZ PO TERITORIJAMA

EXPORT AND IMPORT BY TERRITORIES

hilj. EUR

thous. EUR

	Izvoz / Exports			Uvoz / Imports			
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	
Ukupno	400 107	415 484	366 128	2 553 580	2 600 771	2 105 170	Total
Evropska unija	179 578	160 112	141 053	1 232 481	1 254 314	948 838	European Union
Ostale evropske zemlje	200 338	230 300	190 383	872 636	941 330	774 296	Other European countries
Amerika	922	2 260	3 097	71 455	53 718	57 875	America
Azija	17 546	20 119	27 123	365 646	341 052	316 025	Asia
Afrika	1 150	2 555	4 379	10 764	8 604	7 325	Africa
Australija i Novi Zeland	573	137	93	598	1 754	811	Australia and New Zealand

16 – 8. IZVOZ I UVOZ PO ROBNIM SEKTORIMA SMTK¹EXPORT AND IMPORT BY SITC GOODS SECTIONS¹⁾

hilj.EUR

thous. EUR

	Izvoz / Exports			Uvoz / Imports			
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	
Ukupno	400 107	415 484	366 128	2 553 580	2 600 771	2 105 170	Total
Hrana i žive životinje	23 680	25 398	28 634	443 299	474 391	394 854	Food and live animals
Piće i duvan	21 672	23 254	19 081	74 999	81 828	60 293	Beverages and tobacco
Sirove materije osim goriva	81 329	89 452	81 233	50 209	52 434	41 674	Crude materials except fuels
Mineralna goriva i maziva	81 979	90 251	59 718	273 437	284 052	166 583	Mineral fuels and lubricants
Životinjska i biljna ulja i masti	568	687	536	14 034	11 972	12 251	Animal and vegetables fats
Hemijski proizvodi	29 578	28 936	30 432	251 127	274 839	271 642	Chemical products
Proizvodi svrstani po materijalu	107 193	97 205	77 919	462 097	471 122	371 511	Manufactured goods
Mašine i transportni uređaji	35 112	40 452	37 639	638 085	578 146	485 015	Machinery and transport equip.
Razni gotovi proizvodi	12 897	19 849	22 937	342 536	371 969	297 378	Miscellaneous manufac. goods
Nepomenuti proizvodi	6 100	0	8 000	3 757	18	3 970	Commodities, n.e.c.

¹⁾ Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija – Rev. 4¹⁾ Standard International Trade Classification – Rev.4

